

na njega prebivalstva, o njega vladosti naši junaški dinasti, o njega ljubezni do mite naše domovine.

Prebivalstvo našega lepega mestna in vseh krajev tolklo stoletja tlačene Slovenije je razumelo, da je to dario najstrennejši uspeh po dolgi mukah pridobljenje svobode, ki mu jo je prizor v zvezi z našimi velikimi zavezniki svojih predgov vredni rod junakov na Kosovem polju pod slavnim vodstvom našega kralja spasišča in njega dinastije; prebivalstvo je razumelo, da mu zaščiti ta kulturni zavod, posvečen mladeži iz vseh delov naše velike države, najboljšo udejstvitev ujedinjenja, ki je po njem tako hrepelo in katero je spočetka videlo izvršeno samo po svojih sinovih legionarjih.

Mi pa, univerzitetni profesorji, imamo trojico svetih dolžnosti: da preskrbimo svojim učencem temeljito znanstveno izobrazbo, ki naj jih nesposobi za mednarodno tekmo, da sami goščimo globoke znanstvene študije, ki naj nam ohranijo naša imena po svetu in pospeši priznanje jugoslovenskega naroda kot enakopravno kulturnega, da vdahnemo svoji mladeži hvaležnost do svoje dinastije, idealno razumevanje jugoslovenske ideje in požrtvovalnost z domovino.

Nadeljamo se pa, da bomo lažje izpolnjevali te težke dolžnosti, ker nam je Vaše Visočanstvo ne samo podalo univerzo, ampak tudi moderni štatut s popolno avtonomijo in popolno svobodo pouka.

Izrekam Vašemu Visočanstvu še posebno hvaležnost našo za ta dragoceni bliser in obljubljam, da se ga hočemo izkazati vredne in pa tudi z vso odločnostjo vedno si prizadevati, da se mu brez madeža ohrani njegova sveta nam čistost.

Razume se, da imamo še na vseh krajih obično težko, zlasti radi prostorov, utemeljenih deloma v današnjih izrednih razmerah, a v sestvi si smo, da bo Vaše Visočanstvo blagovilno podprtati nas, da bomo lahko čim prej vršili v celem obsegu svoje, za narod prevažne posle pod lastno streho.

Ponavljajoč svojo iskreno zahvalo za ustanovitev univerze ter za svetli poset, zaključujem svoje besede z veselim klicem: Živio kralj Peter, živio regent Aleksander!

Ko rektor končuje svoj govor z dviganjem vzklikom na kralja Petra in Aleksandra, se na trgu vse možnosti zgrne v veličastni orkan nadzrahanja, ki pa z načinjo disciplinirnostjo, kot bi trenil, zopet poleže na enkratno močno šumerenje. Je v resnici diven pojav! Na trgu zavilda grobna tišina in vse je uprto proti verandi — da čuje glas junaškega nositelja kulture in ustanovitelja ljubljanske univerze. Regent, vzravjan in miren, odgovarja rektoru z odzdravom:

REGENTOV ODGOVOR NA REKTORJEV POZDRAV.

Iskreno sam dirnat pozdravlja, ko je mi podnese predstavnici prosvete in ime svoje i uime omladine, budučnosti naše. Sloboda, ročna smo tako skupno žrtvama izjavili a koja danas ozarava i visoke planine i ptome doline lepe slovenačke zemlje, ne znači još potrano oslobodenje naroda, ako se volitvome in političkemu delu našem ne pridruži i prosveta. Vaše reči, gospodine rektore, koje ste mi uime predstavnika prosvete izrekli i odštevili, kojim se omladina pridržala Vašemu pozdravu, dovoljna su jamstvo, da sa pouzdanjem možemo dogledati buduće dane sijajnog razvoja naše kulture, uskracenog nam u prošlosti, koja je bila tako surava prema našem plemenu. U velikoj svetskoj kulturnoj utakmici ne može izostati narod, kojega umni predstavnici tako svesrdno poimaju svoju dužnost prosvečivanja in omladina tako odusevljeno prihvata namen ljudabri prema domovini. Da živi omladina, budučnost naša!

Po končanem regentovem odzdravu zaori po vsem trgu ponovni orkan in vihar velike manifestacije, katero zaključujejo pevci Glasbene Matice pod vodstvom g. Hubada z narodno himno »Bože pravde«, ki voto odmeva v akordih harmonije po velikem trgu. Regent si da nato predstaviti prorektorja dr. Zupančiča in dekanu vseh štirih fakultet in sicer: za medicinsko dr. Alfreda Šerkota, za pravno dr. Leonida Pitamica, za filozofske dr. Prijatelja, za tehniško dr. Karla Hinterlechnerja in za bogoslovno dr. Aleša Ušenčnika.

Akademika mladina se klanja regentu.

Pred regenta stoji akademika deputacija, obstoječa iz enega člena vsake fakultete. To deputacijo tvorijo: medicinac Ovidio Debelak, phis. Rabe, iur. Gabršek, tehnik Milutin Debelak in bogoslovec Kerešč. Imenom te deputacije predstavlja župan tehnik Milutin De-

belak kulturno delo jugoslovenske akad. omladine ter se mu zahtjuje kot ustanovitelju, gledajoč mu posnosno v oči.

Govor tehniku Milutinu Debelaku.

Vaše kraljevsko Visočanstvo! Akademika omladina Jugoslovenske univerze v Ljubljani pozdravlja z navdušenjem v svoji sredi pravoritela narodnega edinstva in ustanovitelja naše univerze. Omladina, ki je vedno prednica v borbi za osvobojenje, bo tudi v bodoče zastavila vse svoje sile, da zavzame naš narod odlično mesto med narodi kulturnega sveta. Da pa zamoremo tvojniti veliko nalogo, ki nas čaka, tako kakor prizakuje od naš narod, prosto Vaše Visočanstvo blagohotne naklonjenosti.

Prepričani smo, da nam Vaše Visočanstvo priporoča do prostrov, ki jih nujo rabimo, do imenovanja naših profesorjev in do gmotnih sredstev, potrebnih za uspešen razvoj središča naše prosvete, iz katerega se bo štirla edinstvena jugoslovenska ideja, narod pa bo črpal iz tega svojo srečo in ta sreča bo dočnost našega naroda bo večna spomenoplšča kulturnega dela Vašega Visočanstva.

Mi akademiki pa kljemo: Dobrodošel med osvobojenjem narodom! Živel naš jugoslovenski kralj Petar I! Živel regent Aleksander! Živila popolno ujedinjena večna Jugoslavija!

Odlikanje.

Rektor jugoslovenske univerze v Ljubljani dr. Plemelj je odlikovan z redom Sv. Save II. razreda.

Z vladarsko ljubeznivostjo sprejme regent predložene želje akademiske deputacije ter si da predstaviti posamezne člane. Nato zapusti regent skromno, a zelo okusno okraseno jugoslovensko »alma mater«. Akademiki mu navdušeno nazdravljajo.

REGENT POKLANJA VENEC PREŠERNU.

Ko je regent zapustil jugoslovensko univerzo, mu začno pospiti male deklice v belih krilih s košaricami cvetja v rokah pot s cvetjem ko pot zmagovitega osvoboditelja. Pred univerzo ne zasede avtomobila. Peš gre v smeri proti Marijinskemu trgu. Vso to pot mu deklice — nedolžni malčki pospišuje s cvetkami. Mnoga regentova nazdravljiva in vzklik: Živel! . . . Živel! . . . Odigravalo se prizori veselja in radosti! . . . V ozkih Wolfovih ulicah dežuje na regenta cvetje že z raznih oken . . . Malčki so še bolj odusevljeni in se mu mešajo med spremstvo ter ga obiskajo z rdečimi nageljčki . . . Na Marijinskem trgu Število zbrana mnogica, videča ta prizor, vzbukne v veselo odravjanje.

Regent pristopi k Prešernovemu spomeniku. Malčki se postavijo v dveh vrstah ob straneh regenta. Obstaja ga neprestano z rožicami . . . Regent položi na prideljal srebrn lavorje venec z zlatimi jagodami. Malčki mu stipljejo cvetje . . . Sklene se in polnili prvo v njegovi blizini se nahajajoče se deklice . . . Nastane radost med nedolžnimi. Preriva se in vsaka skuša biti deležna regentove milosti . . . Regent ih zapusti in se odreže proti rotoži . . . Malčki pa stote veseli pred spomenikom in občudjujejo venec . . .

Na zlatih trakovih je napis: 27. 4. 1920. Aleksander.

Na rotožu.

Pred vstopom na rotož pozdravlja regenta župan dr. Ivan Tavčar ob prisotnosti občinskih svetovalcev. Po lepih in težkih prepričah oddide regent v sejno dvorano občinskega sveta, kjer se podpiše v smoniško knjigo. Magistratni uslužnenci in uradniki mu nazdravljajo in vzklikajo.

V državnem obrtni šoli.

Ravnatelji višje drž. obrtne šole vlad. svet. Šubič pozdravi dolega regenta termin razkaze vse oddelke. Regent v vse njegovo spremstvo je zelo očividnim zanimanjem opazoval razne oddelke, osobito pa strojni oddelki kjer so učenci prvega letnika izvajali nekatere praktične poskuse strojne tehnike. Strojni oddelki je regentu zelo ugašal. Vsi so povdarijali, da je v tem oziru obrtna šola prvi jugoslovenski zavod te vrste.

V muzeju.

Nekoliko pred poldnevom se je regent zapustil muzej »Rudolfinum«, ki razkazal ravnatelji Mantuanu vse zanimivosti tega našega kulturnega zavoda. Posebno je zanimal regenta arheološki oddelki. S tem je bil dopoldanski program izčrpal. Ob 12. je regent zapustil muzej »Rudolfinum«, ki — upamo — da postane z osmram naši veliki zgodovinski dom »Milenijum«.

Slavnostna.

Ob 2. uri popoldne je sprejel prestolonaslednik regent Aleksander v sprejemni dvorni dvoline vlad za stopkovna razna kultura, politična, strokovna in gospodarska organizacija in društvo ter se z nekaterimi člani posameznih organizacij dalje časa razgovarjal. Tako se je zlasti zanimal za deputacijo iz zasedenega ozemlja in za novinarsko organizacijo.

SLOVENSKI DOBROVOLJCI.

Narodno - obrambna društva.

Včeraj popoldne je sprejel regent Aleksander kot peto skupino deputacije narodno - obrambnih društev skupaj z zastopniki jugoslovenskih dobrovoljcev. Zastopana so bila — le društva: »Družba sv. Cirila in Metoda« po svojem prvomestnemu vladnemu svetniku Andreju Senekoviču, ženske podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda po gospoh Segovi in Slčevi, Jugoslovenska Matice po dvornem svetniku Regallyju in dr. Krmpotiču, narodno - obrambno društvo »Branibor« po podpredsedniku Rastu Pustoslemšku in »Društvo jugoslovenskih dobrovoljcev« po prof. Vagajl in treh odbornikih. Z prvomestnikom »Družbe sv. Cirila in Metoda« se je prestolonaslednik regent Aleksander razgovarjal o družbenem delovanju in želeli družbi največji uspeh. Nagovoril je nato dvornega svetnika Regallyja, ki mu je tolmačil smoter »Jugoslovenske Matice«, katere delovanje se razteza po vsej državi. Ima pa svojo centralo v Beogradu. Pri zastopniku narodno - obrambnega društva »Branibor« se je informiral o ciljinu tega društva. Ko mu je le - ta povedala, da je »Branibor« osnovan kot obrambno društvo proti nemški »Šturmaki«, je regent pripromil, da bo vsled spremenjenih razmer društvo morda lahko osredotočilo svoje delovanje v drugi smeri, nakar ga je podpredsednik opozoril, da se nahaja tudi sedal mnogo Slovencev, zlasti na Koroškem, pod tušim jarom. Nato je regent s poudarkom izjavil: »Istina, tudi te bo treba ščititi.« Izmed zastopnikov »Društva jugoslovenskih dobrovoljcev« se je razgovarjal z vsakim pojedincem. Prvega je ovgoril kapetana dobrovoljca. Vprašal ga je, na kateri fronti se je bojeval. Odgovoril mu je, da se je boril v Dohrdu, pozneje pa je bil prideljen poslaniku dr. Spalatoviču v Petrogradu. Ko mu je pravoval, da biva sedaj na Koroškem, kjer sodeluje pri agitaciji za plebiscit, se je regent z velikim zanimanjem informiral o stanju narodne stvari na Koroškem. Ko je dobrovoljec naglašal, da je položaj na Koroškem zelo ugoden za nas, ga je regent vprašal, kaj bi bilo bolje za našo stvar, da se plebiscit pospiši, ali da se ga zavleče. Dobrovoljec je izrazil mnenje, da bi bilo bolje, ako bi se moglo plebiscit kolikor mogoče dolgo zavleči, ker se razmre na Koroškem od dne do dne spreminjajo nam v korist. Pri tem je naglašal, da je položaj na Koroškem že danes tako ugoden za našo državo, da je popolnoma izključen vsak neuspeh. Nato je regent vrazdočen vzkliknil: »To so pa vrla dobre vesti iz Koroške!« S profesorjem Vagajem in z dvema drugima dobrovoljcema se je regent razgovarjal o borbah, ki so se ih udeležili na dobruški in solunski fronti.

Ljudska veselica.

Že ob 2. popoldne se je pričela zbirati na prostranem prostoru pred Kozlerjevimi sedaj Cekinovem gradcu, mnogotisočlana množica, ki je z velikim zanimanjem in nestripljivostjo pričakovala prihod regenta. Na obsežnem vrtu so bili postavljeni raznovrstni paviljoni v okrepljeno občinstvo pod priznamo vestnega vodstvom naših občin in zbranih načelnikov. Izvršitev in dekoracija posameznih delov parka kakor tudi pavillonov je bilo vestno izvedena in gre v tem oziru vsa dohvala marljivemu delu pripravljalnega odbora. Zlasti slikovita in pestra je bila silka ob vhodu. Tu so stale vrlje naše narodne dame v slikovitih in pestrih narodnih nošah, pod vodstvom gosp. dr. Tavčarjeve. Že dolgo pred prihodom prestolonaslednika je bila Cospovska cesta nabito polna občinstva, ki je željno pričakovala prihod regenta. O pol 6. je naznajalo frenetično vzklikanje po Cospovske cesti prihod regentovega voza in kmalu se je pokazal ob vhodu na vseči prostor regentov voza. Živahnno aklamiran in pozdravljen z navdušenja »Živijo« kljči občinstva je prestolonaslednik regent Aleksander.

Predstava se je končala ob pol eni popoldni: prestolonaslednik je vztrajal pri njej do konca. Istopot na pred gledališčem vztrajalo vse polno občinstva, ki ni hotelo zamuditi prilika, da ne bi še enkrat videjo kraljevskoga princa.

Pri predstavi so bili navzočni najodličnejši naši javni funkcionarji, poleg njih pa krasen venec dam, med njimi pa mnogo v narodni noši. V intendantki loži je prisostvoval prireditvi gledališči referent pri ministru za prosveto, znani dramatik Branislav Nušić.

odrešenje od naše dinastije. V spremstvu ga dr. Tavčarjeve se je podal regent na prostor, kjer so zapela zbrana pevska društva veličastno »Morje adrijsko«. Ob splošnem navdušenju in pozdravljanju je prisostvoval regent sprevod predstavljajočemu kmotsko svetbo. Spreved je vodil g. Thaler iz Škofje luke, ga županja pa je toimčila regetu posamezne silke in občine. G. Thaler je končno predstavil udeležnike svetbe regentu, posreč ga, naj sporoči Nj. Vel. kralju Petru udanostne izraze slov.kmotskega stanu, ki se zaveda, da je tudi današnja naša narodna dinastija izšla iz kmotske hiše. Regent si je nato ogledal veselico, nakar je živahnno aklamiran zapustil veselčni prostor.

dr. Tavčarjeva 50.000 K na korist naših ubogim.

Pozdrav neodrešenega cesarja.

Po neljubi pomoti je izstal v včerajšnjem poročilu pozdrav, ki ga je v imenu naših neodrešenih bratov oken v veliki svet, Trsta in Reke, iz naša kršne Istre, iz naša sočne Gorice, izrekla regentka ob njegovem prihodu med nas, slovenski del našega naroda, hčerka našega, vedno in vedno bolj našega Primorja, Alida dr. Šorlijeva. Pozdravila ga je takole:

Vaše kraljevsko Visočanstvo!

I mi smo radostna, a vesela skupina nismo. Ko je dobrotn Bog postavil našem trodinemu narodu vsebini bell dom, v katerem gospodaril Ti, presvetli knez, smo ostali upravni otroci juga, otroci solnca, ki bi Te bili najbolj žarko ljubili, žalostni zunaj vrat, stroje brez ljubeče matere: — mile domovine jugoslovenske, brez očeta, — junaškega vladarja vseh srečnejših bratov in sester.

Pisali smo brači, koje još nema kod kuče, pisali smo brači u Trstu, Goričkoj in Istri, da češ doči, svetli kneže, medju nas, pa su eto nabrali ovog cveča na toj sada tužnoj našoj zemlji, da vidiš našu ljubav, naša čežnja, našu nadu!

SRCE, kojemko nikko ne može da veli, neka šutl, srce najboljih Tvojih sinova i kjeri, pozdravlja Te iz njih:

Ave Caesar, salutant Te — victuri.) (Pozdravljen car, pozdravlja Te oni, ki hočejo zmagati!)

Regent na Gorenjskem.

Danes popoldne okoli 10. ure se odpelje prestolonaslednik s svojim spremstvom pod naše gorenjske Alpe in se vrne okoli 18. ure v Ljubljano. Ob 21. priredi Glasbena Matična koncert v Unionu, ki se ga udeleži regent Aleksander in drugi naši visoki gostje.

Jutri zjutraj ob 8. odpotuje regent v avtomobilu v Celje in Maribor, odkoder se vrne z dvornim vlačkom naravnost v Beograd.

MINISTRSKI PREDSED